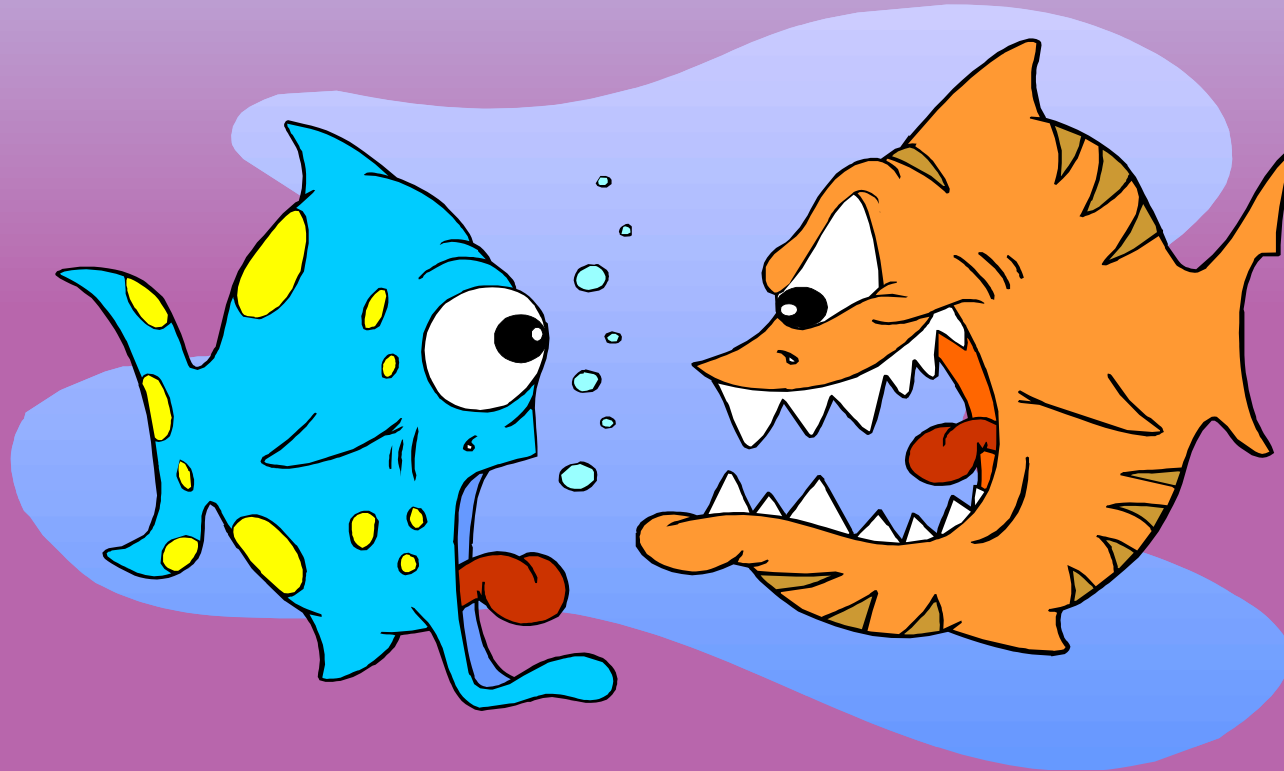

Σχολικός εκφοβισμός;

Αικατερίνη Νιζάμη

Σ.Ε. Π.Ε 60 Δυτικής Θεσσαλονίκης

**Μ. ed. Συναισθηματικές και Συγκινησιακές Δυναμικές και
Εκπαίδευση**

Τι είναι ο σχολικός εκφοβισμός;

- Η προοδευτικά επαναλαμβανόμενη ενόχληση και παρενόχληση άλλων.

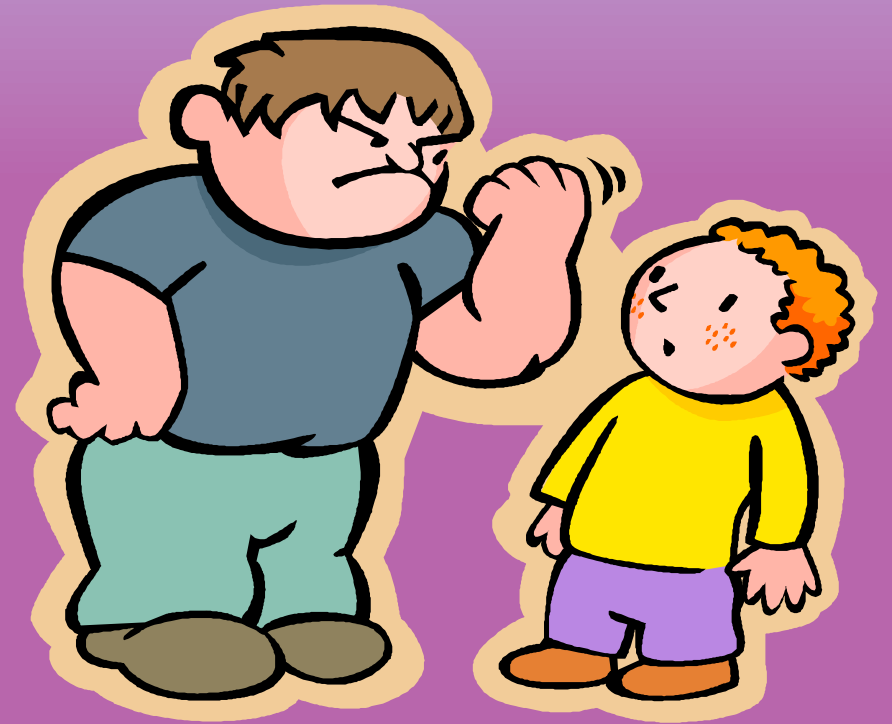

Ο νταής διεξάγει αρνητικές πράξεις εναντίον κάποιου που συνήθως αδυνατεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του . Ο νταής χρησιμοποιεί:

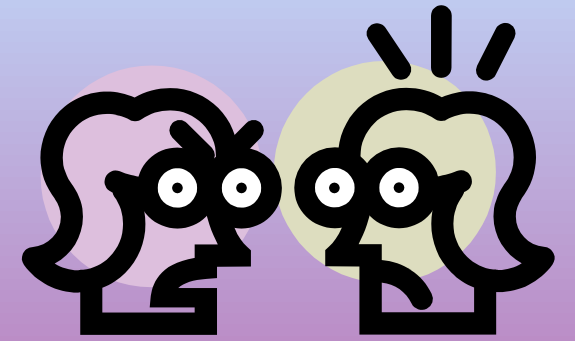
- Σωματική επαφή
- Λέξεις
- Έμμεσους τρόπους όπως

* Διαδίδοντας φήμες

* Όταν αποκλείει σκόπιμα κάποιον από την ομάδα

Ο σχολικός εκφοβισμός:

- Ταξινομείται ως ενεργή επιθετικότητα
- Γίνεται από ένα πρόσωπο ή ομάδα, την οποία ελέγχει, ίσως, αυτό το πρόσωπο.
- Είναι μια άνιση μάχη εφόσον ο νταής συνήθως είναι πιο ρωμαλέος και δυνατός σωματικά, λεκτικά ή και κοινωνικά από το θύμα.
- Οι θύτες έχουν αδύναμη ή ανύπαρκτη πατρική φιγούρα

Berdondini & Smith από έρευνα των Curtner & Smith

Γεγονότα που σχετίζονται με τον σχολικό εκφοβισμό:

Ο εκφοβισμός έχει εμπλακεί σε πολλά σχολεία με πυροβολισμούς, συμπεριλαμβανομένων των δολοφονιών του Μαρτίου του 2001

δύο φοιτητών στο Santee, CA και 1999

Σφαγή Columbine High School

East High school Denver 23-3-2023

Uvalde Texas Elementary school 18χρονος ,
19 νεκροί μαθητές, 2 εκπαιδευτικοί

17 επιζήσαντες

Συνήθως είναι παιδιά που έχουν υποστεί σχολικό εκφοβισμό και επέστρεψαν. Ποτέ δεν γνωρίζουμε τι θα κάνει μια πληγωμένη ψυχή

Παράγοντες στο οικογενειακό περιβάλλον

- οι οικογενειακές σχέσεις των παιδιών που εμπλέκονται στον σχολικό εκφοβισμό είναι προβληματικές.
- Οι γονείς των νταήδων είναι εχθρικοί, απορριπτικοί και αδιάφοροι.
- Η παραμέληση επίσης αποτελεί παράγοντα παραβατικής συμπεριφοράς Winnikott
- Οι γονείς συχνά χρησιμοποιούν την τιμωρία ως ένδειξη δύναμης και ισχύος συνδυασμένη με βία ή συναισθηματικούς εκβιασμούς (Οίνεους στην εργασία Curtner & Smith, 2000)
- Η έλλειψη ορίων κατά παράδοξο τρόπο, δημιουργεί συνθήκες παραμέλησης Winnikott
- Ανύπαρκτος πατέρας , μη ύπαρξη πατρικής φιγούρας Berdondini & Smith από έρευνα των Curtner & Smith

Ο σχολικός εκφοβισμός τείνει τα τελευταία χρόνια να γίνεται φαινόμενο πιο συχνό με πιο σοβαρές επιπτώσεις (Beane, 2001)

- Οι νταήδες δεν είναι απαραίτητα δημοφιλείς, παρ' όλα αυτά κάποιοι είναι δημοφιλείς και αρχηγοί σε επιθετικές ομάδες ή σε δημοφιλή σπορ ή ακόμη και συμμορίες. (Pellegrini et al.)
- Μπορεί να στοχοποιήσουν και ευέξαπτους μαθητές που χάνουν συχνά τον έλεγχο αλλά και μοναχικούς
- Ασπίδα: οι φιλικές σχέσεις, δεσμοί.

Περισσότερα αποδεδειγμένα γεγονότα

- Έρευνα λέει πως άτομα που υπέστησαν σχολικό εκφοβισμό τείνουν στην κατάθλιψη, σε χαμηλή αυτοεκτίμηση ως ενήλικες και ότι οι νταήδες εμπλέκονται σε παραβατική συμπεριφορά.
- Επεμβατικά προγράμματα στην Αγγλία και Νορβηγία μείωσαν τον σχολικό εκφοβισμό σε 30 με 50% (Olweus)
- Οι νταήδες έχουν χαμηλή απόδοση στα μαθήματα, καπνίζουν και πίνουν ως μαθητές

Είδη σχολικού εκφοβισμού

- Απόρριψη

* τα νεαρά άτομα λαχταρούν για αποδοχή και θα κάνουν σχεδόν τα πάντα για να την αποκτήσουν

Τρομοκρατώντας

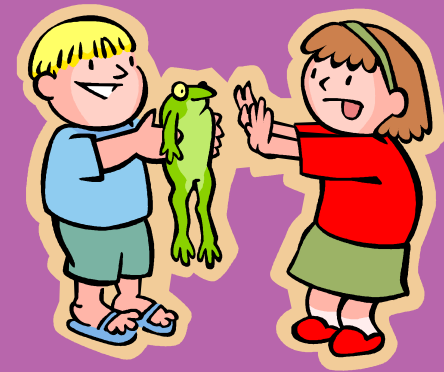
- Τρομοκρατώ σημαίνει χρησιμοποιώ τον φόβο για να βασανίζω κάποιον ή για να χειραγωγώ
- Αυτουργοί δράστες γι αυτό

- * Ασκώντας βία

- * Χρησιμοποιώντας υλικά είδη

- * Δημιουργώντας καθεστώς με συνομηλίκους

- * Μέσα από επίδειξη δύναμης

Απομονώνοντας

- Αυτό εμπεριέχει το να «κόψεις» κάποιον από ουσιαστικές σχέσεις. Το ειρωνικό είναι ότι οι απομονωμένοι μαθητές μπορεί να αποκοπούν από την ομάδα του συνόλου, να ζευγαρώσουν και να γίνουν κι αυτοί επικίνδυνοι

Διαφθείροντας

- Επηρεάζοντας έναν μαθητή, να μάθει τρόπους σκέψης, ομιλίας και ηθοποιίας που τον καθιστούν όλο και πιο ακατάλληλο για φυσιολογικές υγιείς εμπειρίες. **Παραδείγματα περιλαμβάνουν:**
  - Μαθητές που μιλούν, χρησιμοποιώντας θυμωμένη και άσεμνη γλώσσα.
  - Μαθητές που είναι αντικοινωνικοί
  - Μαθητές που κοροϊδεύουν αυτούς που δουλεύουν σκληρά στο σχολείο.
  - Μαθητές που υποστηρίζουν αρνητικές δραστηριότητες όπως η «διαίρεση» της τάξης. (Garbarino, 2003)
- - Κατάχρηση χειρονομίας
  - * Απειλητικές ή άσεμνες χειρονομίες
  - * Απειλητικά βλέμματα
  - * Εσκεμμένα γυρίζοντας μακριά για να αγνοήσει κάποιον (Rigby, 2001)

Αποτελέσματα από συμπεριφορές νταήδων

- Μερικοί μαθητές είναι τρομοκρατημένοι
- Μία ατμόσφαιρα τρόμου επικρατεί στην τάξη
- Μερικοί μαθητές θεωρούν ότι είναι αστείο, μόλις βλέπουν την ανώριμη συμπεριφορά του νταή.
- Χάνεται πολύτιμος «σχολικός χρόνος».
- Μαθητές που έχουν πέσει θύματα εκφοβισμού, είναι πολύ φορτισμένοι συναισθηματικά, τρομοκρατημένοι κι έχουν αρνητική διάθεση να πηγαίνουν σχολείο.
- Είναι φυσικό αποτέλεσμα κάποιοι μαθητές από φόβο να μπαίνουν στην ομάδα του νταή για προστασία.
- Ο δάσκαλος μπορεί να χάσει ισχύ στην τάξη.
- Έχει δημιουργηθεί ήδη μια αρνητική ατμόσφαιρα στην τάξη
- Ίσως και ο δάσκαλος να φοβηθεί από τον νταή.

Τα κορίτσια δείχνουν την επιθετικότητα τους με:

- Συκοφαντία
- Διαδίδοντας ανυπόστατες φήμες.
- Με σκόπιμους αποκλεισμούς από την ομάδα σε μερικά παιδιά
- Χειραγωγώντας τις φιλικές σχέσεις.
- Κακόβουλα κουτσομπολιά.
- Πισώπλατες μαχαιριές.
- Λέγοντας συνέχεια ψέματα για τους άλλους.

Πιστεύεται ότι αυτό συμβαίνει γιατί τα ΜΜΕ αρχίζουν να δίνουν μια λάμψη στα κουτσομπολιά

Ένα ενδιαφέρον γεγονός είναι ότι τα κορίτσια που ωριμάζουν πρόωρα, γίνονται συνήθως θύματα σχολικού εκφοβισμού (Viadero. 1997)

5 λάθη που κάνουν οι δάσκαλοι με τους νταήδες

*τι θα πρέπει να κάνουν σε αντίθεση

- Προσβάλλει τον νταή δημόσια

- *Αυτό συνήθως γίνεται με σκοπό να κάνουν το θύμα να αισθανθεί καλύτερα ή ασφαλές

- *Αναζωπυρώνει όμως γιατί ο νταής νιώθει ότι έχασε το κύρος του μπροστά στα μέλη της ομάδας του.

- *Νιώθει προσβολή και θα επανέλθει.

Απειλούν τον νταή

- Οι απειλές δεν έχουν αποτέλεσμα μ' αυτά τα παιδιά.
- Είναι προτιμότερο να πει κανείς στον νταή τι τον περιμένει , να του υπενθυμίσει τους κανόνες και μετά να ακολουθήσει και να εφαρμόσει στην πράξη αυτά που είπε.

Συμπεριφορά στον-στην νταή ανακόλουθα και βεβιασμένα

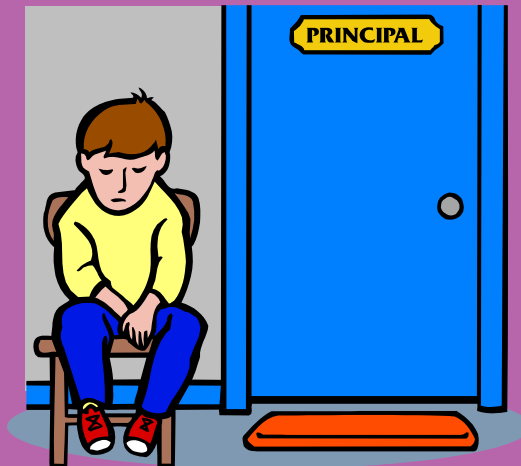
- Ο νταής, όπως και όλα τα παιδιά του κόσμου, θέλουν δομή και ακολουθία. Πάντοτε συμπεριφερόμαστε στον-στην νταή με το να τον-την ενημερώνουμε για το τι τον περιμένει αν συνεχίσει την συμπεριφορά

Το να προσπαθείς να εξαγοράσεις τον – την νταή (λάθος)

- Αυτό μόνο δίνει καύσιμο στον νταή για να αισθανθεί σημαντικός με αρνητικό τρόπο. Αντίθετα δούλεψε μαζί του, ώστε να έρθει αντιμέτωπος με τις συνέπειες των πράξεων του.

Παραβλέποντας την συμπεριφορά του νταή

- * Διόρθωσε του την συμπεριφορά αμέσως.
- Εντόπισε την συμπεριφορά στις πράξεις και στα λόγια του.
- Ο Διευθυντής του σχολείου πρέπει να αναλάβει την ευθύνη να του μιλήσει.

Συντονίζοντας ένα αντί-σχολικού εκφοβισμού πρόγραμμα

- Επαγρύπνηση και ενημέρωση παιδιών-σχολείου και γονέων
- Διάλογος και διαβούλευση με γονείς, σχολικούς ψυχολόγους και άλλες πηγές που θα κριθούν απαραίτητες.
- Ανάπτυξη σχεδίου πολιτικής και διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων και τηρουμένου του πρωτοκόλλου.
- Οριστικοποίηση και διάδοση του σχεδίου και της πολιτικής του σχολείου σε μαθητές, γονείς, καθηγητές και προσωπικό του σχολείου.
- Επιμόρφωση δασκάλων και προσωπικού του σχολείου.
- Αξιολόγηση και αναπροσαρμογή όταν χρειάζεται . (Carney and Merrell)

Τα «πως» πρέπει να χειριζόμαστε τους νταήδες

• Συζητήσεις μέσα στην τάξη

- * Ποιος μπορεί να μου πει τι είναι σχολικός εκφοβισμός;
- * Τι μπορεί να συμβαίνει στους ανθρώπους που είναι θύματα του εκφοβισμού;
- * Πώς πιστεύεις ότι αισθάνονται οι νταήδες;
- * Πώς είναι να βλέπεις κάποιον που υπόκειται σε σχολικό εκφοβισμό. Πώς αισθάνεσαι βλέποντάς το;
- * Πιστεύεις, πως ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί ένα πρόβλημα για την τάξη σας;
- * Σε ποιον θα άρεσε μια τάξη δίχως τον νταή; (bully-free classroom)
- * Τι πρέπει να κάνουμε για να έχουμε μια καθαρή από νταήδες τάξη;

Συζητήστε την «ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

- Προκαλέστε τα παιδιά να συζητήσουν τι σημαίνει « ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗ» έτσι τα παιδιά μαθαίνουν να αρνούνται να συμμετάσχουν ή και να είναι απλά θεατές στον σχολικό εκφοβισμό.
- Τα παιδιά έτσι μαθαίνουν να λένε « Μην το κάνεις αυτό ή μην το λες αυτό. Δεν είναι σωστό. (Beene, 1999).

Η τάξη μας

- Συμπεριφερόμαστε ο ένας στον άλλον με σεβασμό
- Μιλάμε ανοιχτά όταν δούμε κάποιον να του συμπεριφέρονται άδιστα.
- Μας αρέσει που οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί.
- Δεν είναι απαραίτητο όλοι να ντυνόμαστε ή να δρούμε με τον ίδιο τρόπο.
- Προσπαθούμε να λύσουμε τα προβλήματα μας ειρηνικά και πολιτισμένα
- Συμπεριφερόμαστε στους άλλους με τον τρόπο που θα θέλαμε κι εμάς να μας συμπεριφέρονται οι άλλοι.
- Έχουμε το δικαίωμα να είμαστε ο εαυτός μας κι όχι αυτό που θα ήθελαν οι άλλοι, αρκεί να μην είναι σε βάρος τους η συμπεριφορά μας.
- Έχουμε το δικαίωμα να είμαστε ασφαλείς.
- Μιλάμε ανοιχτά αν πέσει στην αντίληψη μας κάτι που δεν είναι ασφαλές για κάποιον.

Ενσυναίσθηση: το No 1 # Link για να αλλάξουμε την συμπεριφορά του νταή

- Είναι απαραίτητο να διδάξουμε στους Νταήδες να έχουν τις απαραίτητες **ΤΥΨΕΙΣ**.

Συζήτηση με τα παιδιά

ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΥΨΕΙΣ;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ;

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΠΑΘΕΙΑ;

Ενσυναίσθηση

- Είναι σπουδαίο να νιώθουμε ενσυναίσθηση προκειμένου να χτίσουμε θετικές σχέσεις με τους άλλους.
- Τα παιδιά πρέπει να μάθουν από πολύ νωρίς να έχουν συναισθηματική επίγνωση, να μπαίνουν στην θέση του άλλου, να έχουν ενσυναίσθηση, **όχι** μόνο για τους ανθρώπους της οικογένειας του ή τους φίλους τους αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο επίσης.
- Μαθήματα ενσυναίσθησης στα σχολεία.

Ενσυναίσθηση

- Ενσυναίσθηση είναι η ικανότητα να «ταυτιστείς» με κάποιον και να καταλάβεις, πως ένας άλλος άνθρωπος αισθάνεται. Η ικανότητα να μπορείς να βάλεις το εαυτό σου στη θέση κάποιου άλλου.
- Όχι συμπονώ, δείχνει λύπηση. Συμπάσχω. Μόνο μέσα από την ταύτιση.

Ερωτήσεις στα παιδιά

- Πώς νιώθεις , γνωρίζοντας ότι η Μαρία χτυπήθηκε;
- Πώς νιώθεις όταν κάποιος σου παίρνει κάτι που σου ανήκει;
- Τι θα έκανες για να αισθανθεί η Μαρία καλύτερα ; Και για να μη της ξανασυμβεί;
- **Παράδειγμα:** κακοποιημένα παιδιά - τι νιώθεις γι αυτό;
- Πώς θα ένιωθες αν σου συνέβαινε;
- Μπορείς να νιώσεις .... τι ένιωσε το παιδί που το έζησε;

Πες μου πώς θα ένιωθες;

- * πώς θα ένιωθες αν θα ήσουν νέος σ ένα σχολείο;
- * αν θα ήσουν το πιο κοντό παιδί στο σχολείο;
- * αν ήσουν το πιο δημοφιλέσ παιδί στο σχολείο;
- * αν είχες μια σκληρή ζωή στο σπίτι;
- * αν δεν μπορούσες να ακούσεις καλά;
- * αν έπρεπε να φοράς χοντρά γυαλιά;

3 βασικοί και σημαντικοί Κανόνες για τους Νταήδες

- Δεν εκφοβίζουμε άλλα παιδιά
- Βοηθάμε άλλους, που έζησαν σχολικό εκφοβισμό, μιλώντας γι αυτό στους δασκάλους ή σε κάποιον ενήλικα γονέα ή κάποιον άλλο που εμπιστευόμαστε
- Θα χρησιμοποιήσουμε παραπάνω δυνάμεις για να εντάξουμε όλα τα παιδιά σε δραστηριότητες στο σχολείο.
- Ταλέντα, κλίσεις, ενδιαφέροντα.
- Ερωτηματολόγια για να τα ανακαλύψουμε. (Με τι σου αρέσει να ασχολείσαι, ποια ντοκιμαντέρ σου αρέσουν; Ας γνωρίσουμε είδη μουσικής, ας γνωρίσουμε είδη χορού-κλασσικός, μοντέρνος, λάτιν, τάνγκο)

Debra Viadero, 1997

Σχετικές στρατηγικές απόσυρσης πώς να μειώσετε και να σταματήσετε τον σχολικό εκφοβισμό

- Οι δάσκαλοι θα πρέπει να κάνουν γνωστό στα παιδιά πως δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν μόνοι τους νταήδες και χρειάζονται πάντα τη βοήθεια ενηλίκων λόγω της ανισορροπίας των σχέσεων που συμβαίνει

Μεταβιβάστε μια « μπορώ » συμπεριφορά στους μαθητές

Ένα συμβόλαιο εμπιστοσύνης ότι οι καταστάσεις σχολικού εκφοβισμού μπορούν να αλλάξουν κι ότι τα θύματα μπορούν να προστατεύσουν τον εαυτό τους.

Οι ενήλικες θα πρέπει να καθιερώσουν μια μη τιμωρητική στάση απέναντι στους δράστες, τους νταήδες και τους οπαδούς τους.

Υπερασπίζομαι μέσα από κανόνες

- Η παρέμβαση στην τάξη μετατοπίζει την εξουσία μακριά από τους νταήδες θέτοντας ρητούς κανόνες κατά του εκφοβισμού και περιμένοντας από όλους τους μαθητές να υπερασπιστούν τα θύματα.

Είμαστε εδώ....

- Η φροντίδα και η ενίσχυση από τους ενήλικες μετατοπίζει τη δύναμη προς τη φροντίδα της πλειοψηφίας των παιδιών.

Είμαστε κοντά στα παιδιά με συζήτηση

- Η συζήτηση λειτουργεί καλύτερα από τη διάλεξη.
- Όσο περισσότερο τα παιδιά συμμετέχουν στον καθορισμό του εκφοβισμού και των στρατηγικών που πρέπει να χρησιμοποιηθούν εναντίον του, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η παρέμβαση.
- Ο δάσκαλος της τάξης είναι ένα βασικό συστατικό για την επιτυχία του προγράμματος, επειδή ο δάσκαλος μπορεί να ενισχύσει τη συμπεριφορά φροντίδας και μπορεί να υπενθυμίσει στους μαθητές τους κανόνες που είναι ανθεκτικοί στον εκφοβισμό.
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν βρεθεί πιο αποτελεσματικοί όταν έχουν έναν διαμεσολαβητή για να τους βοηθήσει να διδάξουν το μάθημα. (Garrity, 1997)

Ενημερώνουμε τους γονείς για το Συμβόλαιο της τάξης

Η δήλωση ευθύνης μου

- Έχω την ευθύνη να πω σε κάποιον αν με εκφοβίζουν. Έχω την ευθύνη να μην παραμείνω σιωπηλός όταν κάποιος άλλος εκφοβίζεται. Έχω την ευθύνη να μιλήσω εκ μέρους όλων των μαθητών που χρειάζονται βοήθεια. Θα τιμήσω αυτή την ευθύνη.
- Το όνομα του – της μαθητή-ριας:
- Ημερομηνία:

**Ο Σχολικός εκφοβισμός δεν σταματά
από τη μια μέρα στην άλλη...
Όλοι μαζί μπορούμε.....**

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

